కవితావతరణం

1

తమసానదీ తరంగాలపై ప్రాతఃకాలసూర్య కిరణాలు పరవళ్ళు దొక్కుతూ ప్రసరించాయి. తీరసైకతం వరకూ ప్రవహించి మరలిపోయే చిరు తరంగాల మలుపులతో సన్నని ఇసక రేణువులు రత్నచూర్ణంలా తళతళా మెరిశాయి.

మహర్షి వాల్మీకి తమసానదిలో స్నానంచేసి, పరిశుభ్రవల్కలాలు ధరించి, జపతపాలు ముగించుకొని, తన ఆశ్రమానికి బయలుదేరాడు. శిష్యుడు భారద్వాజుడాయన మడుగు దోవతులు భుజంమీద వేసుకుని ఆ మహర్షి అడుగుజాడల్లో అడుగులు వేసుకుంటూ వెంటవెంటనే సవినయంగా నడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

మహర్షి అలాగ నడిచిపోతున్నాడన్నమాటే కాని ఆయన మనస్సంతా నారదమహర్షి చెప్పిన సూక్తుల మీదనే లగ్నమైపోయింది.

"ప్రస్తుతం ఈ లోకంలో మహనీయుడైన పురుషోత్తము డెవరు?"

అని వాల్మీకి నారదమహర్షి నొకమారు ప్రశ్నించాడు. నారదుడు శ్రీరామ కథ సంగ్రహంగా ఆయన కెరిగించి, అతడే లోకోత్తర పురుషుడని అభివర్ణించి చెప్పాడు. అప్పటినించీ వాల్మీకి హృదయం శ్రీరామ చరిత్ర మీదనే లగ్నమైపోయిండి.

ఇంతేకాక, ఆ మనోహర సూర్యోదయ వేళలో ఆనంద డోలికలలో ఓలలాడుతున్న పరిసరారణ్య పక్షుల కలకలారావా లాయన హృదయంలో పసిపాపల జిలిబిలి పలుకుల్లా వినిపించాయి. లేళ్ళు, జింకలు, నెమళ్లు మొదలయిన ఆశ్రమజీవా లామహర్షి తమ పక్కనే నడిచిపోతున్నా, అది గమనించనట్టే చెంగు చెంగున గంతులు వేసుకుంటూ అరణ్యంలో నిర్భయంగా, యథేచ్ఛగా విహరిస్తున్నాయి. మరికొన్ని చిన్న

చిన్న లేడిపిల్లలు మహర్షి చేత ధరించిన కమండులువు తమ తల్లి పొదుగను కొని బాగా దగ్గిరికి చేరుకొన్నాయి.

రామకథా స్మరణంలో లీనమైన వాల్మీకి హృదయం కొంతసేపటికా అరణ్య ప్రాతఃకాల సౌందర్యంలో తన్మయమై పోయింది.

లేత లేత సూర్యకిరణా లప్పుడప్పుడే మేలుకొన్న చిత్రవిచిత్ర వర్ణాల విహంగాలతో కలిసి దిగ్దిగంతాలవరకు పరుగులు పెడుతున్నాయి. పసరిక పచ్చికలపైవిశ్రమించిన మంచు బిందువులకు గిలిగింతలుపెట్టినవ్విస్తున్నాయి.

ఆకాశంలో ఎగురుతూ రంగురంగుల తోరణాలలాగ వేలాడే పక్షుల బారుల సొగసులు పరిశీలించగానే మహర్షికి ప్రపంచమంతా ఒక మహానందలీలా డోలికగా భాసించింది.

అందులోను ఒక క్రౌంచపక్షి మిథునంఆనందోల్లాసాలవలోకిస్తూంటే ఆ మహాకవి హృదయం రెక్కలు కట్టుకొని ఆకాశానికే ఎగిరిపోయింది.

క్రౌంచపక్షులు రెండు చక్రాకారంగా గిరగిరా తిరిగాయి. మళ్ళీ అవి రెండూ ఒక చిన్న రెమ్మమీదవాలి అప్రయత్నంగా తూగుటుయ్యాలలూగాయి. అంతలో మగ పిట్ట ఒక పండేదో ముక్కుతో కరిచిపట్టుకొని వచ్చి ఎంతో ఆప్యాయంగా ఆడపిట్ట కందించింది. ఆడపిట్ట అది కొంచెం ఆరగించి తిరిగి మగపిట్ట కందించింది.

అంతలో అవి రెండూ జంటగా ఆకాశంలో ఎగురుతూ అత్యంత మనోహరంగా ధ్వనించాయి.

ఆ అమాయిక జీవుల అన్యోన్యత, ఆప్యాయత చూడగానే మహర్షి హృదయంలో ఆనందదుగ్ధం జాలై ప్రవహించింది. ఆ ద్రష్టదృష్టి పిట్టజంట ఎటుపోతే అటువైపే తిరిగి, ఆనందంతో ఉరకలు వేసింది.అతని నేత్రాలు రెండుపిట్టలై క్రౌంచమిథునంవెనువెంట తిరిగాయి. ఆ ఆనందంలోమహర్షి తన గమ్యస్థానమే విస్మరించి యథేచ్ఛగా ముందుకు సాగిపోయాడు.

అంతలో ఆ రెండు పిట్టలూ ఒకే గొంతుతో ఎంతో మనోహరంగా గానం చేశాయి. ఆ ధ్వని మాధుర్యం ఆ పరిసరారణ్యంలో అంతటా మంద్ర మంద్రంగా మారుమోగింది. మహర్షి అలాగే అప్రయత్నంగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఆశ్రమంవైపు నడిచిపోయాడు.

ప్రపంచం అంతా నూతనోదయకాంతుల్లో అప్పుడప్పుడే మేలుకొని ఆ క్రౌంచపక్షుల ఆనందలీలలవైపే చూస్తూన్నట్లు కనబడింది. దుర్గమా

రణ్య మార్గంలోకూడా వాల్మీకి విశాల నేత్రాలు వాత్సల్యంతో తొణికిస లాడుతూ ఆ పక్షులతోబాటే ఆనందాకాశంలో విహరించాయి. చూస్తూండగానే క్రౌంచపక్షులు రెండు ఆకాశంలో చాలా దూరంవరకూ ఎగిరిపోయాయి: మళ్ళీ రెండూ రివ్వుమని జంటగా కిందికి దిగివచ్చాయి. కాని ఆ క్షణంలో ఆ జంట ఉత్సాహం మిన్నుముట్టింది!

2

అంతలోనే ఆకాశంలో కీచుమని ఒక మహాదారుణ కరుణాక్రందనం వినబడింది. మహర్షి హృదయం ఆ ఆక్రందన ధ్వని వినీ వినడంతో నిలువునా చీలిపోయింది. ఉత్తరక్షణంలో మగపిట్ట రక్తసిక్తమై వాల్మీకి కనతిదూరంలోనే నేలపైకూలి గిలగిలా కొట్టుకుని ప్రాణం విడిచింది. ఆడ పిట్ట ఆకాశంలో చక్రాకారంగా తిరుగుతూ అతి దీనంగా, జాలిగా ఆ మగపిట్టకోసం ఆక్రోశించింది.

అల్లంతదూరంలోనే బోయవాడొకడు విల్లెక్కుపెట్టి మగపిట్టమీద బాణం వేశాడు. ఆ బాణం కనురెప్పపాటులోనే మగపిట్ట ప్రాణాలు హరించివేసింది.

ఆడపిట్ట దారుణ కరుణాక్రందనం వినగానే వాల్మీకి హృదయం శోకావేశంతో ద్రవించి జాలైపోయింది. మహర్షి కిక ఒక్క అడుగు ముందుకు పడలేదు. కంఠం గద్గదంతో వణికిపోయింది. ఆయన ముఖతః అప్రయత్నంగా ఒక దివ్యచ్ఛందోమయగీతం వెలువడింది.

'మా నిషాద! ప్రతిష్ఠాంత్వ మగమః శాశ్వతీః సమాః,
యత్ క్రౌంచమిథునా దేక మవధీః కామమోహితమ్'

"నిషాదా! కామమోహితమైన క్రౌంచపక్షిని సంహరించివేశావే! నీవిక చిరకాలం జీవింపవు సుమా!" అని ఆ గీతం తాత్పర్యం. వాల్మీకి తా నన్న మాట తలుచుకొని తానే ఆశ్చర్యపోయాడు! తన ముఖతః వెలువడినది సామాన్య గీర్వాణవాక్యం కాదు!

అది ఛందోబద్ధమై నాలుగుపాదాల లయతోను, చరచరా సాగి పోయిన కరుణాక్రోశ వాఙ్మయావతారం! ఆ ఛందః స్వరూపం యింతకు పూర్వం వాల్మీకి కొక్క వేదాలలోనే వినిపించింది. అది అపూర్వ కరుణా

సౌందర్య సమ్మేళనం పొంది ఆ క్షణంలో అతని ముఖతః ఆవిర్భవించింది! మహర్షి కా విషయంలో ప్రత్యేకంగా సంకల్ప మేమీ కలగలేదు. కాని అది అంతరాంతరాలలో ప్రతిధ్వనిస్తూ అప్రయత్నంగా ఆ కవిబ్రహ్మ ముఖంలో నృత్యం చేసింది!

మహర్షి ఆ గీతిక నాలుగైదుమారు లలాగే మళ్ళీ మళ్ళీ ఉచ్చరిస్తూ ఆ క్రౌంచమిథునంపై విరుచుకుపడిన దారుణాఘాతాని కెంతైనా తల్లడిల్లి పోయాడు.

ఆ గీతికావతరణంతో భరద్వాజునికి కలిగిన ఆశ్చర్యానికి అంతేలేదు! ఆ మునికుమారుడు కూడా ఆ కరుణాక్రోశగీతం పదేపదే పదిమారు లుచ్చరించాడు. ఆ విధమైన ఛందోవతారం సాక్షాత్తుగా వేదవాఙ్మయంలోనించే లౌకిక వాఙ్మయంలోనికి అవతరించినదని అత డనుకొన్నాడు.

'మానిషాద' గీతి మళ్ళీ సభక్తికంగా పఠించి మహర్షి కావిషయం నివేదించాడు. వాల్మీకి అతని అభిప్రాయం విని కొంతసే పంతర్ముఖుడై ఏదో ధ్యానించాడు.

"నాయనా! ఈ గీతి క్రౌంచపక్షిమిథునంపై నా హృదయంలో బయలుదేరిన శోకంవల్లనే ఆవిధంగా ఆవిర్భవించింది. ఇందుచేత ఇది నేటి నించీ శ్లోకమనే పేరుతో ప్రసిద్ధికెక్కగలదు!"

అని అంతలోనే ఏదో ఆలోచిస్తూ అంతర్ముఖుడైనాడు.

ఆదికవిహృదయశోకం అంతమాత్రంతోనే ఉపశమించలేదు. భరద్వాజు డలాగే మహర్షి వెంట నడకసాగించాడు.

వాల్మీకి హృదయంలో క్రౌంచపక్షి మిథునాన్ని గురించిన దురంత చింతా స్రవంతి అలాగే ఎగతెగకుండా ప్రవహించింది. కాని ఆ విధంగా ఆ శ్లోకం అప్రయత్నంగా ఆవిర్భవించడం అతనికి మరింత ఆశ్చర్యంగా కనిపించింది. ఆశ్రమంలో అడుగుపెట్టేవరకూ మహర్షి హృదయంలో ఆలోచన లలాగే సాగిపోయాయి. ఆనాటి సాయంకాలం వేళవరకూ వాల్మీకి ఆ విషయాన్ని గురించి అనేక విధాలుగా మథనపడ్డాడు.

తమసానదీ తరంగాలు దూరదూరంగా, మంద్రమంద్రంగా వినిపించాయి. వాల్మీకి వ్యాఘ్రాజినంమీద కూర్చొని ఆ శ్లోకాన్ని గురించి నిశ్చలంగా ధ్యానించాడు. అతని పార్శ్వంలో సాయంకాల హోమాగ్ని జ్వాలలు మంద్రంగా వేదాలుచ్చరిస్తున్నట్టుగా ధ్వనిస్తూ బాగా ప్రజ్వలిం

చాయి. ఆ జ్వాలల కాంతులు వాల్మీకి మహర్షి వ్యాఘ్రాజినంమీద వింత వెలుగులు విరజిమ్మాయి.

వాల్మీకి హృదయం క్రమంగా ధ్యానతన్మయతలో విలీనమైపోయింది. ఆ తన్మయతలో మహర్షికి క్రమంగా బాహ్యజగత్తే అదృశ్యమైపోయింది.

3

కొంతసేపటికి వాల్మీకి లోపలి చూపుల కెదురుగా చతుర్ముఖుడు ప్రత్యక్షమైనాడు. కవిబ్రహ్మ బ్రహ్మదేవునికి సాగిలపడి సభక్తికంగా చేతులు జోడించి నిలుచున్నాడు. మేఘగంభీరస్వరంతో కమలాసనుడామహర్షి సందేహాలొక్కటొక్కటిగా తొలగించి వేశాడు :

"మహర్షీ! ఆ శ్లోకం నీ ముఖతః ఆ విధంగా ఆవిర్భవించడానికి కారణమేమని ఆశ్చర్యపడుతున్నావు కాబోలును!

"వేదవాఙ్మయం అనంతరం ప్రప్రథమంగా లౌకిక వాణిలో నీ వాక్కులోనే కవితావతరణం జరిగింది. నీ కీనాటితో శబ్ద బ్రహ్మ సాక్షాత్కారం జరిగింది. నీ వాది మహాకవివైనావు!

"శోకం శ్లోకమై అవతరించిన ఆ శ్లోకచ్ఛందస్సులోనే శ్రీరామ గాథ రచించవలసింది."

అని మహోల్లాసంతో చతుర్ముఖు డతని వైపు చూచి, అంతటితో తన ప్రసంగం ముగించివేశాడు.

వాల్మీకి హృదయంలోని సంశయగ్రంథులన్నీ చాలావరకు పటాపంచలైపోయాయి. అయినా ఏదో ఒక సందేహం అనిర్వాచ్యమై అతని హృదయాంతరాళంలో సుళ్లు తిరిగింది.

అది గ్రహించి బ్రహ్మ కవిబ్రహ్మసందేహచ్ఛాయ తొలగించివేశాడు:

"ఆదికవీ! నీ సందేహం నా కవగతమైనది. ఎప్పుడో జరిగిపోయిన శ్రీరామచరితం తిరిగీ నే నీనా డెలా రచించగలనని నీవు సంకోచిస్తున్నావేమో! నీవు సంకోచించవలసినంత అంతరాయమేమీలేదు.

"నీ ఆదికావ్య రచనా సమయంలో భూత భవిష్యద్వర్తమాన వ్యవహారాలన్నీ నీ ఎదట వర్తమాన రూపంలోనే గోచరించగలవు! ఇంతే కాక ఆయా దేవమానవ రాక్షసుల మనోవృత్తులే కాక, పశుపక్ష్యాది

ప్రాణుల మనోవృత్తులుకూడా నీకు కరతలామలకాలుగా గోచరించగలవు. ఇందువల్ల నీ వాణిలో అసత్యలేశమైనా ప్రవేశించ నేరదు. శ్రీరామాయణ రచనవల్ల నీవాణి మానవలోకంలో నదీనదా లున్నంతవరకూ శాశ్వతమై ప్రకాశించగలదు!

"అంతేకాక నీ వీ మానవ శరీరం విడిచిన పిమ్మట నీ కావ్యం మానవలోకంలో వినిపించినంతవరకు బ్రహ్మలోకంలో నా సాయుజ్యంలో నివసించగలవు! వెనువెంటనే శ్రీమద్రామాయణ రచన కుపక్రమించి జన్మ చరితార్థం చేసుకో! ఆర్ష కవీ! నీ సత్సంకల్పం నిర్విఘ్నంగా నెరవేరుతుంది!""

ఆ మేఘగంభీరస్వరం విని వాల్మీకి మహాకవి కన్నులు తెరిచి చూచాడు.

వెంటనే ఆ వృత్తాంతం అంతా శిష్యుడు భారద్వాజుని కెరిగించాడు.

మరునాడు ప్రాతఃకాల జపతపాలన్నీ ముగించుకొని శ్రీమద్రామాయణ రచన కుపక్రమించాడు. అతని రచనా సమయంలో అంతటా 'మానిషాద గీతి' ఒక మహాశ్రుతిగా మారుమోగింది.